

FM: Lielāko devumu patēriņa cenu izmaiņās 2018. gadā noteica degvielas cenu kāpums

Publicēts: 11.01.2019.

2018. gada decembrī patēriņa cenas Latvijā pieauga par 2,6% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada decembri, palielinoties gan preču, gan pakalpojumu cenām – attiecīgi par 2,3% un 3,1%. Reģistrētais cenu kāpums pērnā gadā nogalē kopumā raksturo vidējo cenu izmaiņu dinamiku pērnajā gadā. Ja 2018. gada sākumā patēriņa cenu pieaugums svārstījās ap 2%, tad rudenī tas pakāpeniski sasniedza 3% atzīmi, augstāko pieaugumu sasniedzot septembrī un oktobrī, kad cenas gada griezumā pieauga par 3,2%. Tādējādi vidējā inflācija 2018. gadā bija 2,5%, kas atbilst Finanšu ministrijas prognozētajam līmenim.

Ja 2017. gadā gandrīz pusi no cenu pieauguma noteica pārtikas cenu kāpums, tad 2018. gadā cenu izmaiņu struktūra bija sabalansētāka starp pārtikas, alkoholisko dzērienu, energoresursu un atsevišķu komerciālo pakalpojumu cenu pieaugumu.

Noderīga ziņa? Padalies!

Lielāko devumu patēriņa cenu izmaiņās 2018. gadā noteica degvielas cenu kāpums par 12,3%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tādējādi palielinot inflāciju par 0,7 procentpunktiem. Savukārt pērnā gada decembrī degvielas cena bija par 8,2% augstāka nekā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. Strauju degvielas cenu kāpumu pērnajā gadā kopumā galvenokārt noteica būtisks jēlnaftas cenas pieaugums pasaules biržās. Vidējā Brent markas jēlnaftas cena 2018. gadā bija 71,9 ASV dolāri par vienu barelu, kas ir par 31,2% augstāk nekā 2017. gadā, kad vidējā cena bija 54 ASV dolāri. Tas ietekmēja arī degvielas cenas Latvijā. Ņemot vērā, ka jēlnafta pasaules biržās kotējas ASV dolāros, tad degvielas cenu svārstības Latvijā nosaka arī EUR/USD valūtas kurss. Pērnā gada pirmajā pusē dolāra vērtība attiecībā pret eiro samazinājās salīdzinājumā ar 2017. gada pirmo pusgadu, līdz ar to nedaudz kompensējot naftas pieaugošo ietekmi uz degvielas cenām Latvijā. Taču gada otrajā pusē bija pretēja situācija, kad stiprāks ASV dolārs veicināja vēl straujāku degvielas cenu pieaugumu. Degvielas cenas 2018. gadā palielināja arī akcīzes nodokļa likmju paaugstināšana naftas produktiem, tādējādi cenai pieaugot par 3-4 procentpunktiem straujāk atkarībā no degvielas veida.

Būtisku devumu patēriņa cenu kāpumā 2018. gadā noteica arī ar mājokli saistīto preču un pakalpojumu cenas. Piemēram, tādu komunālo pakalpojumu kā gāzes un siltumenerģijas piegādes cenas palielinājās attiecīgi par 5,4% un 2,3%, ko lielā mērā arī noteica energoresursu cenu pieaugums pasaulē. Atšķirīgs cenu pieaugums starp šiem pakalpojumiem un degvielu ir saistīts ar šo pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodoloģiju. No komunālajiem pakalpojumiem vēl jāatzīmē visai strauju ūdensapgādes pakalpojumu cenu kāpumu – par 5,3%, ko ietekmēja jaunie SIA "Rīgas ūdens" ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifi, kuri stājās spēkā no 2018. gada 1. jūnija. Ņemot vērā bāzes efektu, līdzīgs kāpums sagaidāms arī 2019. gadā. Tāpat mājāsaimniecības tēriņus ietekmēja būtisks cietā kurināmā cenu pieaugums (+16,9%), salīdzinot ar 2017. gadu, ko ietekmēja koksnes cenu palielinājums.

Lai arī pārtikas cenas kopumā 2018. gadā palielinājās vien par 0,7%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, taču šajā preču grupā fiksēts plašs cenu izmaiņu diapazons. Piemēram, cūkgaļa gada laikā sadārdzinājās par 3,4%, piens – par 4,9%, sviests – par 13,2%. Savukārt, augļi, dārzeņi un cukurs bija attiecīgi par 0,4%, 4,6% un 29,5% lētāki.

No citiem pakalpojumiem vēl jāatzīmē apdrošināšanas pakalpojumu sadārdzinājums par 24,8%, ko noteica transportlīdzekļu

īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas cenu pieaugums. Veselības aprūpes pakalpojumu cenas pieauga par 3,3%, kas galvenokārt ir saistīts ar ambulatoro pakalpojumu cenu pieaugumu. Savukārt, ēdināšanas un kultūras pakalpojumu cena vidēji sadārdzinājās attiecīgi par 3,2% un 3,4%. Kopumā visu pakalpojumu vidējā cena 2018. gadā pieauga par 3,2%. Izņemot komunālo pakalpojumu cenu pieaugumu, pārējo pakalpojumu spēcīgs cenu kāpums galvenokārt ir saistīts ar noturīgu privāto patēriņu un norisēm darba tirgu, kas atspoguļojas straujā darba samaksas pieaugumā.

Sagaidāms, ka 2019. gadā turpināsies līdzīga patēriņu cenu izmaiņu dinamika kā pērnajā gadā. Lai arī naftas cenas 2018. gada decembrī būtiski samazinājās un pašreiz svārstās ap 60 ASV dolāriem par vienu barelu, taču visticamāk cena pieaugs un būs tuvu 2018. gada vidējai cenai. To galvenokārt noteiks OPEC+ pērnā gada decembrī panāktā vienošanās par naftas ieguves apjomu samazināšanu jau no šā gada sākuma. 2019. gadā sagaidāms komunālo pakalpojumu cenu kāpums, kā arī akcīzes nodokļa likmju palielināšana alkoholiskajiem dzērieniem un cigaretēm. Turklāt arī augošā darba samaksa, it īpaši pakalpojumu nozarēs, palielinās vidējo inflāciju.

 [Pieteikties jaunumu saņemšanai e-pastā](#)

Vairāk par šo tēmu

[FM: Jūlijā Latvijā atgriežas inflācija](#)

10/08/2020

[FM: Straujā degvielas cenu krituma dēļ maijā fiksēta deflācija](#)

08/06/2020

[FM: Patēriņa cenas aprīlī palika nemainīgas](#)

05/06/2020

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-lielako-devumu-paterina-cenu-izmainas-2018-gada-noteica-degvielas-cenu-kapums>